

2

Udtag arealer til permanent natur i forlængelse af eksisterende naturarealer, fx ukurante hjørner af marken. Gerne soleksponeret og på tør og sandet jord

Dette faktaark er en del af en serie, der sætter fokus på, hvordan du kan hjælpe de vilde bier. I alt beskrives 10 forskellige bivenlige tiltag, som er anbefalet af forskere og naturforvaltere, og som du kan udføre på din bedrift. Hvert tiltag er værdisat med 'humlebier' (1-10, hvor 10 er bedst) som indikerer, hvor godt tiltaget er for bierne.

Du kan læse mere om kampagnen på www.lf.dk/bi. Læs også faktaboksen for overblik over de relevante regler.

Naturen kan selv

Det er tillokkende at plante træer og så blomster, hvis man gerne vil hjælpe bierne på vej. Men faktisk er det ofte både billigere, lettere og bedre for bierne at afsætte plads og lade naturen indfinde sig helt af sig selv.

Udtagne markarealer kan over tid udvikle sig til et blomsterrigt slaraffenland. For mange flyvende insekter byder de både på føde og et fredeligt levested uden markaktiviteter. Du kan derfor opnå 5 bi-point ved at udtage arealer til permanent natur.

I dette faktaark kan du læse mere om, hvilke overvejelser du bør gøre, hvis du vil udtage arealer til natur, og dermed begunstige de vilde bier.

Et godt udgangspunkt

Mange arter har brug for permanente udyrkede arealer til redbygning, og da de fleste bi-arter ikke flyver langt efter føden, er det vigtigt at rede- og fødesøgningsområde ligger i umiddelbar nærhed af hinanden. Du kan sørge for både føde og levested til de vilde bier, hvis du afsætter f.eks. ukurante hjørner af marken til permanent natur.

Arealer, der ligger op ad eksisterende naturarealer eller småbiotoper er mest egnede. På den måde øger du sandsynligheden for, at både bier og blomster kan indvandre til det nyetablerede areal. Samtidig bliver det nye areal en slags bufferzone for den eksisterende natur, som skånes for markaktiviteter som gødskning og sprøjtning.

Et eksisterende naturareal kan være en småbiotop, så som et dige eller en mergelgrav, et hegn eller en remise. Det kan også være

Tidligere omdriftsareal, nu med ekstensiv hestegræsning. På tørre og sandede arealer er der god mulighed for mange blomster. Ekstensiv græsning kan give endnu flere blomster, samt blotlagt jord til bi-reder. Foto: Andrea Oddershede.

naturarealer, med græssende dyr. Et nyt naturareal kan have god gavn af sammenhegning med eksisterende natur, da de græssende dyr vil hjælpe med spredningen af plantearter til det nye areal.

Hvordan kommer du i gang?

Erfaring viser, at det er nemmest at udvikle naturlig blomsterrig natur på tør, sandet og næringsfattig jord. Udtager du derimod næringsrig jord til natur, kan arealet hurtigt blive domineret af få, "næringselskende" plantearter, som er meget almindelige i det danske landskab. Så længe der er blomster, er det udmærket for bierne. Men vil du gerne have flere forskellige plantearter, og dermed flere vilde bi-arter kan du overveje en udpining af jorden.

På omdriftjord vil næringspuljen ofte være så høj, at det er meget arbejdstungt at begynde en udpining af jorden. Hvis du vil forsøge, så kan du bl.a. fjerne næringsstoffer fra arealet ved at tage slæt og fjerne det afslåede materiale. En anden mulighed er, at dyrke en afgrøde, som optager meget næring, som f.eks. vinterrug, uden gødsning, og høste plantematerialet i et par år inden arealet får lov at udvikle sig naturligt. Sidst kan man også reolpløje arealet, så den næringsfattige mineraljord kommer øverst (se faktaboks om regler).

Med et naturareal som nabo er der god mulighed for indvandring af arter til det nyetablerede naturområde – både af bier og blomster. Her ses et 15 år gammelt tidligere omdriftsareal med masser af blomster. Foto: Andrea Oddershede.

Få overblik over regler og naturdata*

Grundbetaling

Så længe der er en landbrugsaktivitet på dit areal, kan du fortsat opretholde retten til Grundbetaling.

Skov

Hvis du tilplanter et areal eller lader det springe i skov, så læs mere i "Vejledning til bekendtgørelse om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur".

Reolpløjning/dybdepløjning

Reolpløjning kan være skadelig for eventuelle fortidsminder. Kontakt det lokale museum for tilladelse. Du kan også nøjes med en almindelig pløjning, med efterfølgende naturlig fremspiring.

Genopdyrkningsret

Hvis du lader landbrugsarealer udgå af omdrift, kan arealerne over en længere årrække udvikle sig til § 3-beskyttet natur. Hvis du ikke ønsker at det sker, kan du vælge at anmelde arealerne til permanent genopdyrkningsret. Dermed fastholder du muligheden for på et tidspunkt at tage arealer i omdrift igen. Læs mere om reglerne for permanent genopdyrkning i "Vejledning til bekendtgørelse om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur".

Naturværdier

Med app'en "§3-natur beskyttet natur" kan du få et overblik over naturværdier (HNV-scoren), særlige arter, sten- og jorddiger, fortidsminder og beskyttet natur, der er fundet og registreret på de arealer du står på. Vær opmærksom på at naturregistreringerne er vejledende, der kan være beskyttet natur og arter, der endnu ikke er registreret på arealerne. Søg på 'Beskyttet Natur' der hvor du henter apps. Du kan også kontakte din kommunale naturmedarbejder, som kan hjælpe dig med mere viden om din natur.

*NB: Vær opmærksom på, at dette blot er et overblik, ikke en fyldestgørende gennemgang af alle regler.

KONTAKT

Anne Eskildsen
Specialkonsulent
Anlæg & Miljø
anee@seges.dk
+45 8740 5423

Andrea Oddershede
Specialkonsulent
Anlæg & Miljø
anod@seges.dk
+45 8740 5444